

NÁZEV MATERIÁLU	Připomínky Svazu průmyslu a dopravy ČR k Metodice hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory
Č. J.	GŘ/140/SHP/2016
DATUM ZPRACOVÁNÍ	12. 12. 2016
KONTAKTNÍ OSOBA	Ing. Jan Proksch
TELEFON	225 279 205
E-MAIL	jproksch@spcr.cz

I. OBECNÉ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY (K MATERIÁLU JAKO CELKU)

1. **Nepřehlednost, nesrozumitelnost a nevyvážený rozsah materiálu - zásadní připomínka**

Jednotlivé části se v různé dikci opakují (např. cíl a cílový stav je popisován na 36 různých místech materiálu); jde přitom často o vysvětlení, které do metodiky hodnocení (tj. postupu při hodnocení) nepatří. Dále je hodnocení na národní úrovni (cca 35 stran a 1 modul) nesouměřitelné s hodnocením v segmentu resortů, AV ČR a VŠ (5 stran a 4 moduly) atd. Materiál je tak zejména na národní úrovni nejen pro VO, ale i pro poskytovatele a hodnotitele nesrozumitelný.

Národní část výrazně zkrátit, odstranit duplicity, sjednotit terminologii („segment vysokých škol“ versus „segment AV ČR“ a „segment resortů“ – buď podle hodnocených nebo podle hodnotících), nezbytná odůvodnění (vysvětlení) přesunout do příloh atd.

2. **Zásadní rozpory mezi jednotlivými částmi materiálu - zásadní připomínka**

Zásadní rozpory mezi jednotlivými částmi materiálu - např. na str. 10 se správně uvádí „Úkolem úrovně I (zde označené jako „centrální úřad“) **není hodnotit a rozhodovat o financování jednotlivých výzkumných organizací**, což je svrchovaná působnost (pravomoc i zodpovědnost) jednotlivých poskytovatelů, ale řídit a koordinovat sféru výzkumu, vývoje a inovací na úrovni státu ...“, ale na str. 33 je uvedeno „V implementačním období se bude při jednání na základě dostupných podkladů a hodnocení shrnutého v kapitole 4 (tj. RVVI/ÚV ČR) **navrhovat členění VO na indikativní kvalitativní stupně A', B', C', D'**, pokud nebude kompletní hodnocení v rezortech ukončeno.“ Řada dalších rozporů dále uvedena u připomínek k jednotlivým ustanovením.

Materiál přepracovat, sjednotit podle jím deklarovaných principů, odstranit rozpory.

3. **Nejasné cíle a způsob hodnocení aplikovaného výzkumu na národní úrovni - zásadní připomínka**

Způsob projednávání materiálu v závěrečném stadiu jeho přípravy výlučně s reprezentací vysokých škol (viz usnesení z 319. říjnové RVVI) vedl k přizpůsobení národní úrovně hodnocení zejména potřebám základního výzkumu. Přes obecné úvodní deklarace (např. část 3.1) je u konkrétních hodnotících činností a při jejich implementaci zřejmá výhradní orientace na základní výzkum; aplikované VO mají odhalit své know-how konkurenci, jako aplikované výsledky budou brány už i publikace (viz např. „publikační aplikované výsledky“ na str. 25; složení panelů orientované zejména na zahraniční odborníky a hodnotitele na str. 2, str. 26 a dále; kritéria hodnocení výsledků a škálování VO a dále - viz

konkrétní připomínky). Na národní úrovni tak jde o opakování principu pilíře II z Metodiky 2013-16, kde přes zdůrazňování rovnoprávnosti základního a aplikovaného výzkumu, bylo v r. 2016 z hodnocených výsledků vybráno pouze 0,11 % (jedno promile) z aplikovaného výzkumu.

Hodnocení na národní úrovni v aplikovaném výzkumu musí sloužit a být prováděno výlučně pro hodnocení konkurenceschopnosti a přínosu jednotlivých odvětví a to relevantními nástroji a nikoliv pro známkování (škálování) aplikovaných VO a jejich výsledků především podle kritérií a paramentů základního výzkumu.

4. Nevýčíslená finanční a kapacitní náročnost hodnocení, zejm. u poskytovatelů a VO - zásadní připomínka

Problematika finanční, kapacitní aj. náročnosti hodnocení je popsána v Předkládací zprávě větou „Schválením Metodiky 17+ nedojde ke zvýšení nároků na státní rozpočet, neboť náklady spojené s její realizací budou pokryty z výdajů na výzkum a vývoj rozpočtové kapitoly Úřadu vlády ČR.“. Toto konstatování je zcela nepostačující, i u ÚV ČR by měly být náklady vyčísleny (z vlastní metodiky vyplývá, že půjde o desítky mil. Kč/r). Zejména však zcela chybí náklady na hodnocení poskytovatelů a náklady výzkumných organizací na přípravu všech materiálů, které Metodika předpokládá a které jsou nezajištěné.

Vyčíslit náklady a uvést konkrétní způsob zajištění všech činností podle Metodiky a to jak na úrovni RVVI/ÚV ČR, tak poskytovatelů, tak výzkumných organizací.

5. Chybějící definice výsledků výzkumu a vývoje - zásadní připomínka

Součástí dosavadní Metodiky 2013 – 16 byly i definice výsledků výzkumu a vývoje (příloha č. 2) a kritéria jejich ověřitelnosti pro IS VaVal/RIV. V části 2.6 Metodiky se uvádí: „V souvislosti s Metodikou 17+ jsou upřesněny definice druhů výsledků, kritéria jejich ověřitelnosti a způsob zadávání údajů do IS pro potřeby evidence VaVal na národní úrovni. Aby byla umožněna jejich aktualizace bez potřeby otevírání výchozího dokumentu, je tato problematika zpracována formou samostatného materiálu schvalovaného vládou/RVVI.“ Definice výsledků jsou nezbytné nejen pro hodnocení, ale zejména pro vyhlášení veřejných soutěží na programy počátkem roku 2017, pro rozhodnutí poskytovatele o institucionální podpoře VO na r. 2017, pro sběr údajů do RIV v r. 2017 atd. Nové definice výsledků tedy musí být platné od počátku r. 2017 a na jednáních s resorty nebyl ÚV ČR žádný termín opakovaně stanoven. Definice může po projednání s poskytovateli schválit i samotná RVVI jako správce IS VaVal podle § 30 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb. (jde o datový prvek IS VaVal), ale vlastní návrh na jednání dosud nepředložila.

Schválit do konce r. 2016 nové definice výsledků výzkumu a vývoje a kritéria jejich ověřitelnosti s účinností od 1. ledna 2017.

6. Název materiálu není v souladu s obsahem – zásadní připomínka

V názvu dokumentu je uvedeno: „a hodnocení programů účelové podpory“. V 9. kapitole se však metodicky nepopisuje hodnocení programů účelové podpory, ale pouze se odkazuje na schválený materiál „Základní principy přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací schválené usnesením č. 531 ze dne 13. května 2015.“ Uváděný materiál nepovažujeme za metodiku. Navíc v usneseních odkazujících na tento materiál byl stanoven úkol pro ÚV ČR – Sekce

VVI ve spolupráci s poskytovateli účelové podpory do konce roku 2016 vypracovat metodiku, která na základní principy navazuje a jejíž součástí bude také „...způsob jejich realizace a analýza dopadů na výdaje státního rozpočtu včetně potřebného zajištění systemizovaných míst“.

Upravit název dokumentu, případně doplnit materiál metodikou hodnocení programů účelové podpory.

7. Chybějící vazba na výsledky kontrol – zásadní připomínka

Materiál neobsahuje žádnou vazbu na výkon a výsledky kontrol ze strany poskytovatelů institucionální podpory, účelové podpory, NKÚ, FÚ apod. Může tak dojít k situaci, kdy dobře hodnocená organizace dle této metodiky může mít dle ostatních kontrol závažná pochybení ve své činnosti. Na úrovni jednotlivých výsledků pak absence informací z kontroly od poskytovatele účelové podpory může vést k tomu, že budou započítávány výsledky, které poskytovatel účelové podpory zpochybnil, případně zpochybnil jejich deklarovaný dopad.

Doplnit materiál o vazbu na výkon a výsledky kontrol.

II. PŘIPOMÍNKY K JEDNOTLIVÝM ČÁSTEM METODIKY

8. Principy financování VO (str. 4, dále str. 27 aj.) - zásadní připomínka

V rozporu s dalšími částmi materiálu a proběhlými jednáními je uvedeno „Základna bude v implementačním období tvořena **až** 100 % RVO ...“. Základnou musí být 100 % tak, jak bylo opakovaně při jednáních s ÚV ČR potvrzováno a jak bylo vládou již schváleno jako součást návrhu rozpočtu (viz text pod obr. 6).

Vypustit slovo „až“ v textu „až 100 %“ v celém dokumentu.

9. Stanovení výdajů na r. 2017 – resorty (str. 4, schéma) - zásadní připomínka

Poskytovatelé, jak řada z nich na jednání upozornila, musely do konce listopadu podle platných předpisů vyzvat VO k předložení žádosti o institucionální podporu na RVO podle § 14 zákona č. 218/2000 Sb. včetně limitu výdajů. Vzhledem k tomu, že dosavadní hodnocení podle Metodiky 2013-16 prováděné RVVI má již více než rok zpoždění, museli poskytovatelé vycházet z posledního platného hodnocení za rok 2014 (zveřejněného RVVI 18. 12. 2015), tj. z údajů předložených VO v r. 2013. Hodnocení 2015 má být hotovo až koncem roku popř. v lednu 2016, hodnocení 2016 (které mělo být v listopadu 2015) bude cca v polovině r. 2017.

Opravit schéma (místo „H15“ správně „H14“).

10. Není stanoven minimální počet výsledků pro hodnocení (str. 13) - zásadní připomínka

Návrh sice doporučuje strukturu dle vnitřní struktury VO a výsledky navíc, ale chybí to základní – minimální počet hodnocených výsledků za VO (v předchozích verzích bylo jako první princip uvedeno v této části minimálně 6 vybraných výsledků/VO).

Doplnit minimální počet vybraných hodnocených výsledků za VO.

11. Stupnice hodnocení výsledků pro aplikovaný výzkum (str. 21) - zásadní připomínka

Každoročně hodnotit výsledky aplikovaného výzkumu (tj. výsledky z r. 2016 v r. 2017 atd.) podle navržených kritérií opsaných z hodnocení výsledků základního výzkumu není možné – pro „Společenský

dopad výsledku, ekonomický nebo jiný prokazatelný přínos výsledku“ nejsou specifikovány podklady (podle jakých kritérií se budou hodnotit?) a navíc tyto podklady ani není možné bezprostředně po uplatnění výsledku získat (ani u patentů prof. Holého nebyl po jejich uplatnění jasný přínos, ten šlo vyhodnotit až s odstupem řady let). Vedle toho se jednotlivé stupně (známky) liší jen v rozsahu dopadu (tj. „(1) na globální úrovni (s celosvětovým dopadem) a/nebo výborný (s mimořádným dopadem), (2) na mezinárodní úrovni a/nebo velmi dobrý, (3) - na národní úrovni a/nebo dobrý, (4) dostatečný, (5) nedostatečný“), což subjektivně umožňuje zařadit jakýkoliv výsledek do jakéhokoliv stupně.

Zpracovat nová kritéria pro „Kvalitativní stupnici pro II. kategorii (zejména pro výzkum aplikovaný a výsledky nepublikační)“ tak, aby byla odůvodnitelná a ověřitelná (s výsledky hodnocení nemusí řada VO souhlasit a budou žádat odůvodnění, proč byly jejich výsledky hodnoceny daným stupněm).

12. Implementace Metodiky 17+ tab. 1 (str. 25) - zásadní připomínka

V tabulce 1 je uvedeno zařazení publikačních výsledků mezi aplikované výsledky (3. řádek, 2. sloupec): „**aplikované výsledky** (publikační i nepublikační)“, To je v rozporu s předchozím textem (např. „Kvalitativní stupnice pro II. kategorii (zejména pro výzkum aplikovaný a výsledky nepublikační)“ na str. 21). Publikační nebibliometrizovatelné výsledky jsou přitom uvedeny o řádek níže samostatně. Vzhledem k tomu, že na jednáních s resorty na to bylo opakovaně upozorněno, nejde zřejmě o přepis.

Opravit tab. č. 1 na „aplikované výsledky nepublikační“.

13. Absence hodnocení SHV oborů (str. 26) - zásadní připomínka

Ani z hlediska oborů základního výzkumu není materiál Metodiky úplný: „Bude vypracována ad hoc analýza dopadů Metodiky 2013-2016 na publikační nebibliometrizovatelné výsledky zejména SHV oborů, která bude doplňkovým podkladem pro další hodnocení těchto oborů. Na analýze bude spolupracovat Sekce VVI, KHV a nově zřizovaný poradní orgán RVVI pro SHV obory.“

Pokud přes řadu let přípravy Metodiky 2017 a řadu podkladů, na něž se materiál odvolává (IPn metodika) není pro obory SHV jiné řešení, pak toto musí být promítnuto i do usnesení vlády jako úkol pro mpř. vlády a předkladatele materiálu (půjde o doplnění popř. změnu Metodiky).

14. Kritéria pro škálování VO – stupně A – D (str. 31) - zásadní připomínka

Kritéria pro škálování VO, uvedená v kap. 5.1., jsou stejně neurčitá, jako kritéria pro hodnocení vybraných výsledků (se kterými jsou úzce provázány – do ukončení komplexního hodnocení resortů bude jediným podkladem pro škálování VO hodnocení několika vybraných výsledků, viz připomínka č. 2). Odlišit např. „instituce naplňující vynikajícím způsobem svěřenou misi“ = (A) od instituce jejíž „výsledky VaVal odpovídají účelu zřízení“ = (B) a od „instituce, která průměrně naplňuje účel zřízení“ = (C) je čistá rétorika. „Instituce, která nedostatečně naplňuje účel zřízení“ = (D) fakticky nemůže existovat, pak zřizovatel a/nebo poskytovatel přiznává, že neplnil své povinnosti. Další „zvláštností“ kritérií je, že do nejhoršího stupně (D) jsou zařazeny průměrné až podprůměrné instituce, což samo o sobě odporuje definici průměru.

Zpracovat nová kritéria pro škálování VO tak, aby byla odůvodnitelná a ověřitelná (s výsledky hodnocení nemusí řada VO souhlasit a budou žádat odůvodnění, proč byly jejich výsledky hodnoceny daným stupněm).

15. Požadavky na hodnocení programů nejsou v souladu se zákonem č. 130/2002. Sb. (str. 41) – zásadní připomínka

Materiál obsahuje požadavek „*Detailní rozpracování principů v podobě konkrétního návrhu hodnocení bude součástí každého nově připravovaného programu.*“ Zákon však jednoznačně uvádí, co má obsahovat návrh nového programu. Může tak dojít k situaci, že poskytovatelé budou mít různorodý přístup k novému úkolu a programy budou nastaveny a hodnoceny odlišně. Hodnocení pak nebude mít dostatečnou využitelnost, zejména při získávání informací pro kvalitní řízení systému VaVal či zvýšení efektivity vynakládaných veřejných prostředků.

Upravit materiál v souladu se zněním zákona č. 130/2002. Sb.

16. Další podklady k hodnocení kromě RIV (str. 17, IT podpora)

Podklady k hodnocení na národní úrovni mají být shromažďovány „*samostatnou aplikací pro sběr kvalitních výsledků*“, což VO přináší další povinnosti a práci. Přitom RIV byl zákonem č. 130/2002 Sb. zřízen právě pro účely hodnocení výsledků a do něj jsou výsledky povinni dávat všichni.

Pro sběr podkladů pro hodnocení využít v souladu se zákonem RIV.

17. Projednání výsledků hodnocení s poskytovatelem (str. 31)

Jednání o škálování VO s poskytovatelem je nesrozumitelné až zmatečné. V implementačním období škálování navrhuje RVVI/ÚV ČR jen na hodnocení několika vybraných výsledků, aniž by byl zřejmý důvod pro škálování (viz připomínka č. 2 a dále). Po provedení komplexního hodnocení resortů není z materiálu zřejmé, kdo škálování navrhne (logicky by to měl být poskytovatel, který ho provede, ale to je mj. v rozporu se složením účastníků jednání – jsou na něm „*(místo)předsedové panelů/experti (po dohodě s poskytovatelem)*“ a chybí zástupci „*odborného poradního orgánu poskytovatele*“, kteří hodnocení resortních VO provádí). Není uveden ani postup v případě, že dojde k rozporu, který se dá vzhledem k vágním kritériím předpokládat. Zase logicky by měl mít poslední slovo poskytovatel, který ponese důsledky zařazení VO do škály A – D, ale výsledky jednání má schvalovat RVVI, která za konkrétní podporu jednotlivým VO neodpovídá.

Přepracovat tak, aby postup a výsledky jednání odpovídaly právům a povinnostem RVVI/ÚV ČR a poskytovatelů.